

Gemeenteraadsverkiezingen in het nieuws 2022

Voortgezet onderwijs

Inhoudsopgave

Toelichting voor de docent	3
Woordenlijst	5
Wie doet wat in de gemeente?.....	6
Functies van journalistiek.....	8
Maak een eigen lokale verkiezingskrant	10
Framing.....	12
Nepnieuws.....	13

Gemeenteraadsverkiezingen in het nieuws 2022 - Voortgezet onderwijs is een uitgave van Nieuws in de klas. De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in het voortgezet onderwijs.

© Stichting Nieuws in de klas, Amsterdam

Uitgave februari 2022

Samenstelling en redactie: MediaMucho/Janneke van Wijk

Met medewerking van Bas Banning ProDemos

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van de uitgever.

e: info@nieuwsindeklas.nl

w: www.nieuwsindeklas.nl

Toelichting voor de docent

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022, zullen nieuwsmedia verslag doen van de gemeenteraadsverkiezingen en de campagnes die gevoerd worden door politieke partijen. Daarbij leveren zij achtergronden en commentaren over de thema's die centraal staan in uw gemeente. Met deze lesuitgave hopen we dat leerlingen leren hoe nieuwsmedia verslag doen van de verkiezingen, welke rol ze spelen in het mogelijk maken van het maatschappelijk debat en hoe nieuwsmedia in die zin een belangrijk onderdeel vormen van de werking van de democratie op lokaal niveau. Informatievoorziening aan de burger is daar immers een essentieel onderdeel van!

In deze lesuitgave staat werken met het nieuws centraal. We veronderstellen dat de leerling enige basiskennis over politiek en staatsinrichting heeft. De opdrachten in deze bundel verwijzen naar berichtgeving in nieuwsmedia. Om deze te kunnen maken, is het belangrijk om artikelen te gebruiken die recent zijn geschreven.

Via Nieuws in de klas maken we die artikelen gratis toegankelijk voor u en uw leerlingen. Via de Nieuwsservice kunnen leerlingen het nieuws volgen en de berichtgeving vergelijken en bespreken. U kunt op drie manieren gebruikmaken van de Nieuwsservice van Nieuws in de klas:

- **Nieuwsservice voor docenten:** U ontvangt twee weken lang twee exemplaren per dag van één of meerdere dag- en weekbladen naar keuze op school of bij u thuis.
- **Nieuwsservice voor leerlingen:** Alle leerlingen ontvangen twee weken lang één exemplaar van een nieuwstitel van uw keuze op hun thuisadres. U bepaalt welke leerling welke titel ontvangt en wanneer.
- **Nieuwsservice Digitaal:** Met de Nieuwsservice Digitaal krijgen docenten en leerlingen toegang tot de digitale edities van nieuwstitels. Docenten en leerlingen kunnen kosteloos tweemaal per jaar, vier weken toegang krijgen per nieuwstitel.

Om deze lesuitgave optimaal te gebruiken is het verstandig zo snel mogelijk nieuwstitels op papier of digitaal op <https://mijn.nieuwsindeklas.nl/> te bestellen zodat, als de verkiezingen losbarsten, u toegang heeft tot de door u gekozen nieuwstitels. We raden aan om uiterlijk 6 maart 2022 te bestellen, dan kunt u zowel de aanloop als de uitslag van de verkiezingen goed volgen. We adviseren u voor dit thema in ieder geval ook een regionale nieuwstitel te bestellen. Alle nieuwstitels zijn te vinden via [Overzicht Nieuwstitels - Nieuws in de klas](#).

Dossiers Nieuwsmedia

Nieuwstrels maken online dossiers met daarin relevante en interessante artikelen over de gemeenteraadsverkiezingen. Op [Lesmateriaal gemeenteraadsverkiezingen - Nieuws in de klas](#) vindt u een verzameling van deze dossiers. U kunt gebruik maken van deze artikelen bij de opdrachten.

Verkiezingsactiviteiten ProDemos

Via ProDemos kunt u meedoen aan de Scholierenverkiezingen. Op die manier kunnen uw leerlingen ervaren hoe het is om te stemmen. Op de website <https://scholierenverkiezingen.nl/> vindt u extra informatie.

ProDemos heeft ook een speciale verkiezingswebsite met interactieve werkvormen, filmpjes en quizen over de gemeenteraadsverkiezingen: <https://stem.prodemos.nl/> die u kunt gebruiken.

Woordenlijst

Burgemeester

Wettelijk burgerlijk hoofd en vertegenwoordiger van een gemeente.

College van B en W

Afkorting van college van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van een gemeente.

Democratie

Het volk heeft de macht. Nederland is een indirecte democratie, want stemgerechtigden nemen niet actief deel aan de besluitvorming maar laten zich vertegenwoordigen door parlementariërs die periodiek worden gekozen.

Kiesgerechtigde

Iemand die mag stemmen. In Nederland zijn inwoners vanaf 18 jaar met de Nederlandse nationaliteit gerechtigd te stemmen (er bestaan enkele uitzonderingen).

Lijsttrekker

Iemand die aan het hoofd van een kandidatenlijst van een partij voor de verkiezingen staat.

Opkomst

Het aantal mensen dat heeft gestemd, vaak uitgedrukt als percentage van alle mensen die mogen stemmen.

Politieke Partij

Organisatie van mensen met gelijkgestemde ideeën en opvattingen over de inrichting van de maatschappij.

Partijprogramma

Document dat wordt gepubliceerd voorafgaand aan verkiezingen waarin een partij haar mening geeft over thema's die in de samenleving spelen.

Verkiezingscampagne

De activiteiten van een politieke partij om zo veel mogelijk stemmen te krijgen tijdens verkiezingen.

Wethouder

Bestuurder binnen de gemeente. Iedere wethouder heeft een eigen taakgebied bijvoorbeeld onderwijs of financiën.

Zetel

Stoel van een gemeenteraadslid in de gemeenteraad. Aan de hand van de uitslag van de verkiezingen worden de zetels verdeeld.

Wie doet wat in de gemeente?

De gemeente is naast de provincie en het rijk één van de drie bestuurslagen van ons land. Ze zijn verantwoordelijk voor het lokale beleid en zorgen er bijvoorbeeld voor dat je een paspoort krijgt, je vuilnis wordt opgehaald, maar ook dat je speeltuin onderhouden wordt. Maar de gemeente zorgt er ook voor om alle taken van de gemeente uit te voeren, krijgt geld van het rijk, maar heft ook zelf belasting. Dat betekent dat inwoners van een gemeente jaarlijks geld betalen en de gemeente dat onder andere besteedt aan het onderhouden van wegen. Op die manier dragen inwoners dus met zijn allen bij aan hun eigen omgeving. Er zijn 345 gemeenten. In jouw gemeente kun je terecht met vragen. Onderstaande vragen kun je vinden op onder andere de website van de gemeente Nieuwkoop.

Wie besturen de gemeente?

Het gemeentebestuur bestaat uit de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. De leden van de gemeenteraad worden eens in de vier jaar verkozen door de inwoners van een gemeente. Op die manier wordt de mening van de burgers dus vertegenwoordigd in de gemeenteraad. De burgemeester wordt voorgedragen door de gemeenteraad en wordt dan benoemd door de koning. De burgemeester staat boven de partijen. Hij is er voor alle burgers van de gemeente. Zo zijn er burgemeesters die iedere week een spreekuur houden om te horen wat burgers vinden van het beleid van de gemeente.

Wat doet de gemeenteraad?

De gemeenteraad is de politieke baas van de gemeente en controleert het beleid van het college van wethouders en burgemeester. Gemeenteraadsleden stellen het beleid vast op hoofdlijnen. Alleen als een meerderheid van de gemeenteraad iets goedkeurt, kunnen de wethouders aan de slag.

Wat doet het college van burgemeester en wethouders?

Het college van B en W neemt dagelijkse besluiten zoals het verlenen van vergunningen, het onderhoud van wegen, het benoemen van ambtenaren. Het college is ook verantwoordelijk voor het uitvoeren van landelijk beleid.

Hoe komt de gemeenteraad en het college tot stand?

De leden van de raad worden elke vier jaar gekozen bij de gemeenteraadsverkiezingen en kunnen niet tussentijds weggestuurd worden.

Het college wordt gevormd na onderhandelingen tussen de partijen na de verkiezingen. De wethouders worden gekozen door de gemeenteraad en niet door de inwoners. De raad kan wethouders wegsturen en vervangen. Daarvoor zijn geen gemeenteraadsverkiezingen nodig. Het college van B en W gaat bij haar besluiten af op voorstellen van de ambtenaren. Gemeenteraadsleden doen dit werk naast hun gewone betaalde baan. Zij krijgen alleen een vergoeding. Voor burgemeester en wethouders is dit wel hun gewone werk. Zij krijgen salaris.

Hoe kan ik als burger invloed hebben op het gemeentebestuur?

Burgers kunnen met problemen en ideeën terecht in de openbare fractievergaderingen. Burgers kunnen ook inspreken voorafgaand aan de raadsvergadering. Je hebt ook het recht om een onderwerp of voorstel op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen. De raad is verplicht om hier aandacht aan te besteden. Dit heet het burgerinitiatief. Je kunt natuurlijk ook stemmen of zelf de politiek ingaan.

Van je docent krijg je kranten of inloggegevens om toegang te krijgen tot één of meerdere nieuwstitels. Je kunt de krant dan online lezen en via de zoekfunctie zoeken naar artikelen. Als jouw docent ook een regionale krant heeft besteld kan je daar ook in kijken. Dan kan je zien hoe journalisten in jouw regio verslag doen van de verkiezingen. Anders kan je bladeren door jouw regionale krant.

Opdracht 1: Wie is wie?

Kijk op de website van je gemeente en zoek uit wie de burgemeester is en zoek drie wethouders op. Schrijf op waar de wethouders voor verantwoordelijk zijn.

	Wie:	Verantwoordelijk voor:
Burgemeester:		
Wethouder:		
Wethouder:		
Wethouder:		

Opdracht 2: Waar gaat het over?

Journalisten doen verslag van wat er gebeurt in jouw gemeente. Moet er een nieuwe vuilstortplaats komen? Of wil de gemeente meer huizen bouwen? Dat zijn vaak besluiten waar discussie over is. Journalisten praten dan met inwoners, gemeenteraadsleden en wethouders en doen daarvan verslag in de krant. Zo worden de inwoners geïnformeerd. Zoek in een regionale nieuwstitel van jouw gemeente op de naam van de burgemeester en op de namen van de wethouders. Noteer de onderwerpen die je tegenkomt in de nieuwstitels en spelen in jouw gemeente.

	Onderwerpen
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Functies van journalistiek

Nieuwsmedia en journalistiek zijn onmisbaar in een goed functionerende democratie. Journalisten zijn onafhankelijk, wat betekent dat niemand ze kan vertellen wat ze op moeten schrijven. Dat heet persvrijheid en is vastgelegd in de wet. Dat is maar goed ook, want zo kunnen ze de machthebbers kritisch volgen zonder dat ze bijvoorbeeld ontslagen kunnen worden.

Omdat journalisten via nieuwsmedia informeren, kunnen mensen lezen of de bestuurders die ze gekozen hebben hun beloften nakomen. Bestuurders vinden media-aandacht dus ook belangrijk, want via journalisten bepalen kiezers onder andere hoe ze stemmen. Op die manier helpt de journalistiek de democratie en wordt de journalistiek de waakhond van de democratie genoemd. De journalistiek wordt ook wel de 5^e macht genoemd: de 1^e macht is de wetgevende macht, 2^e macht is de uitvoerende macht, 3^e macht is de rechtsprekende macht, 4^e macht is de ambtenarij en als 5^e macht de media (journalistiek organisaties en belangengroepen). Die controlerende taak wordt ook wel eens omschreven als de 'Luis in de pels'.

Opdracht 3: Wat doet de pers?

a. Wat wordt bedoeld met de 'Luis in de pels'?

.....
.....

b. Vind je dat een positieve of een negatieve benaming? Leg uit.

.....
.....

Bij de gemeenteraadsverkiezingen berichten regionale kranten over onderwerpen uit de lokale gemeentepolitiek. Sommige onderwerpen vind je ook terug in de landelijke politiek, andere onderwerpen gaan specifiek over jouw gemeente. Hieronder lees je verschillende functies van nieuwsmedia.

Agenderen

Nieuwsmedia zetten onderwerpen op de politieke agenda. Bijvoorbeeld door aandacht te geven of kritische vragen te stellen over maatschappelijke ontwikkelingen.

Controleren

Nieuwsmedia controleren of het bestuur, de politiek en maatschappelijke organisaties zich houden aan afspraken en uitspraken. Dit wordt ook wel de waakhondfunctie genoemd.

Platform voor discussie

Nieuwsmedia bieden zowel politici als niet-politici de mogelijkheid hun standpunten onder de aandacht te brengen en discussies aan te zwengelen.

Informereren

Nieuwsmedia informeren pluriform over de maatschappij, ontwikkelingen in maatschappijen de standpunten van (politieke) partijen.

Commentaar op ontwikkelingen

Nieuwsmedia duiden vanuit verschillende gezichtspunten ontwikkelingen in de maatschappij en politiek en laten het nieuws zien in een bredere context.

Opdracht 4: Welke functies hebben nieuwsmedia?

- a. Bij welke van bovenstaande functies speelt de mening van de journalist een rol? Leg uit.

.....
.....

- b. Vind je dat journalisten een mening mogen hebben over de onderwerpen waarover ze schrijven? Mag die mening een rol spelen in het artikel? Motiveer je antwoord.

.....
.....

Maak een eigen lokale verkiezingskrant

De [Nieuws in de klas \(nieuwstool.nl\)](http://nieuwstool.nl) is een website waarmee eenvoudig een krant kan worden gemaakt. De vormgeving staat al vast. De krant hoeft alleen nog maar gevuld te worden met nieuwsartikelen en foto's of video's. Je kunt de krant maken met de hele klas of in een groepje. Als je klaar bent kun je de krant verspreiden (op papier of digitaal) onder ouders en kiezers in jouw gemeente.

NieuwsMakers
 Nieuwstool

De nieuwstool is een initiatief van **Nieuws in de klas**

Datum

TEASERS
 Deze groene blokken op de voorpagina worden 'teasers' genoemd

TREK DE AANDACHT
 Ze trekken de aandacht van de lezers en werken zo als een soort reclame

VERWIJS
 Teasers verwijzen vaak naar een bepaald artikel in het nieuws

GEEF OVERZICHT
 Lezers die alleen de voorpagina lezen, weten meteen wat er in de rest van het nieuws staat

VERLEID DE LEZERS
 Maak lezers nieuwsgierig door een losse quote of een vraag in de lezer te zetten

Maak je eigen nieuws!

In dit blok kun je een inhoudsopgave plaatsen.
 Pagina 1:
 Pagina 2:
 Pagina 3:

Wil je nog meer nieuws maken in de Nieuwstool? Maak dan nog meer pagina's aan!

Zie rechts in het menu 'Nieuwe pagina'. Daar heb je de optie om uit verschillende indelingen te kiezen. Je kunt op deze manier de nieuwsproductie uitbreiden. Voeg bijvoorbeeld een foto- of

Opdracht 6: Wie belooft wat?

In verkiezingstijd beloven politieke partijen de kiezer wat ze gaan doen als zij in de gemeenteraad komen. Meestal zijn het geen harde beloften maar noemen ze het onze inzet, ons uitgangspunt of geven ze aan dat ze staan voor een bepaald standpunt. Deze beloften komen voort uit de visie die de partij heeft. Ga op zoek in nieuwstitels naar standpunten van lokale politieke partijen uit jouw gemeente of uit een gemeente bij jou in de buurt. Gebruik een regionaal dagblad uit jouw regio.

Standpunt	Naam nieuwstitel	Titel bericht	Naam auteur	Datum

Opdracht 7: Heb jij al een eigen krant gemaakt?

Ga naar [de nieuwstool](#) en maak zelf of met een groepje een verkiezingskrant. Schrijf artikelen waarin jullie je mening geven over lokale thema's. Kies een paar speerpunten waar je de nadruk op wilt leggen. Kies niet te veel verschillende thema's. Maak slogans en pakkende koppen om je boodschap duidelijk te maken. En vergeet geen foto's te plaatsen bij de artikelen.

Opdracht 8: Zoek het gemeenteraadslid

Voordat verkiezingen plaatsvinden voeren politieke partijen campagne. Iedereen die 18 jaar en ouder is kan zich verkiesbaar stellen om te worden verkozen als gemeenteraadslid. Maar dan moet je wel genoeg stemmen krijgen van de burgers van een gemeente. Daarom gaan gemeenteraadsleden in gesprek met kiezers om te horen hoe het beleid beter kan. Ook proberen ze kiezers over te halen op hen te stemmen. Journalisten doen verslag van die campagne.

Maak groepjes in de klas. De leerkracht geeft ieder groepje een naam van een partij. Zoek een gemeenteraadslid van de partij op. Stuur het gemeenteraadslid een mail, met de vraag of hij zou willen uitleggen wat hij wil veranderen aan het beleid voor kinderen en jongeren in je gemeente en hoe hij campagne voert. Schrijf hier een artikel over voor in jouw krant.

Framing

Misschien ben je het woord framing weleens tegengekomen. Framing is een manier om een boodschap over te brengen, door die boodschap te plaatsen in een bestaand kader. Door het gebruik van specifieke woorden of beelden bij het onderwerp is er sneller duidelijk wat er wordt bedoeld. Framing wordt gebruikt om mensen te overtuigen. Met de keuze voor bepaalde woorden of beelden beïnvloed je de beeldvorming omdat die positief of negatief kan zijn. Het maakt bijvoorbeeld uit of je iemand een vrijheidsstrijder noemt of een terrorist. En een villasubsidie klinkt anders dan hypotheekrenteaftrek. Bekende nieuwe frames die de regering gebruikt en die je ook in nieuwsmedia tegenkomt zijn de frames: 'intelligente lockdown' en 'anderhalvemetersamenleving'. Wat zou je vinden van 'domme lockdown' en 'anderhalvemeterereconomie'?

Frames maken gebruik van de connotaties van een woord; de bijbetekenis of gevoelswaarde van een woord. Denotatie staat juist voor de directe betekenis van het woord. Politici maken gebruik van frames omdat het nieuwe beeld makkelijk te onthouden is en je er sneller een mening over vormt. Tegenstanders worden op deze manier in de verdediging gedrukt. Frames spelen vaak in op gevoelens en emoties. Bij debatten wordt er gretig gebruik gemaakt van framing en andere taalstrategieën.

Opdracht 9: Hoe kies je de juiste woorden?

Ga in nieuwstitels op zoek naar voorbeelden van framing en noteer bronvermelding.

Citaat met framing	Naam nieuwstitel	Titel bericht	Naam auteur	Datum

Nepnieuws

Onder nepnieuws verstaan we berichten die uit valse informatie bestaan en bedoeld zijn om te misleiden. Vaak zijn deze berichten geschreven om geld te verdienen aan het aantal kliks. Soms worden ze ook geschreven om de publieke opinie te beïnvloeden. De nepberichten maken vaak gebruik van sensationele koppen die ervoor zorgen dat de lezer erop klikt en het bericht veel wordt gedeeld. Hoe meer er op het bericht geklikt wordt, hoe vaker het op sociale media en in zoekmachines verschijnt.

Daarnaast bestaat er ook satirisch nieuws. Dit nieuws is niet bedoeld om te misleiden, maar is bedoeld om zaken uit het nieuws uit te vergroten of op de hak te nemen. Het is meer bedoeld om de macht uit te dagen, te ontregelen en commentaar te geven. Er wordt gebruik gemaakt van stijkenmerken zoals ironie. Voorbeelden kun je vinden op de website van [de Speld](#).

Via deze checklist voor nepnieuws kun je kijken of je met nepnieuws te maken hebt. [Checklist Nepnieuws - Nieuws in de klas](#).

Opdracht 10: Echt of nep?

Maak gebruik van bovenstaande checklist bij het maken van deze opdracht.

- a. Welke andere benamingen zijn er voor nepnieuws? Noem er minimaal twee en omschrijf wat het verschil is.

.....
.....

- b. Ga in nieuwstitels op zoek naar een onderwerp en verzin een kop en twee regels voor een nepnieuwsbericht.

.....
.....

- c. Ga in nieuwstitels op zoek naar een onderwerp en verzin een kop en twee regels voor een satirisch nieuwsbericht.

.....
.....

- d. Hoe helpen de journalistieke regels bij het tegengaan van nepnieuws?

.....
.....